

Wrocław, dnia 14 marca 2011 r.

RPO-666354-XX-720.5/11/NK

I n f o r m a c j a
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Zakładzie Karnym w Kluczborku
(wyciąg)

Z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 10-11 lutego 2011 r. do Zakładu Karnego w Kluczborku (zwanego dalej „Zakładem”) udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich.

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, dokonując oceny pod względem ochrony osadzonych przed torturami oraz okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzając wizytację Krajowego Mechanizmu Prewencji przedstawiciele Rzecznika:

- wysłuchali informacji o funkcjonowaniu Zakładu i jego podstawowych problemach, udzielonej przez Dyrektora jednostki oraz kierownika działu penitencjarnego;
- obejrzelili teren Zakładu, w tym wybrane losowo cele mieszkalne, cele zabezpieczające, łaźnię, bibliotekę, sale widzeń, pola spacerowe, kuchnię, kaplicę, świetlicę, pomieszczenia ambulatorium, radiowęzeł, jak również pomieszczenia nowego, niezasiedlonego jeszcze budynku mieszkalnego – pawilonu „B”;

- przeprowadzili w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi oraz z funkcjonariuszami i pracownikami Zakładu;
- przeprowadzili, na podstawie kwestionariusza, rozmowy bez obecności osób trzecich z 16 osadzonymi.

Dokonane w ten sposób ustalenia przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przekazali Dyrektorowi Zakładu oraz wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji przeanalizowano: obowiązujący w trakcie wizytacji *Porządek wewnętrzny w Zakładzie Karnym w Kluczborku*, zwany dalej *Porządkiem wewnętrznym* (załącznik do zarządzenia Dyrektora Zakładu Karnego w Kluczborku nr 8/2007) oraz projekt nowego porządku wewnętrznego, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi normami prawa; *Rejestr wypadków nadzwyczajnych* za 2010 r.; protokoły z kontroli przeprowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kluczborku w dniach 1 marca 2010 r. i 2 lutego 2011 r. oraz inne dane, przygotowane na żądanie wizytujących.

2. Charakterystyka jednostki.

Zakład Karny w Kluczborku jest jednostką typu zamkniętego dla mężczyzn - recydywistów penitencjarnych z oddziałem dla tymczasowo aresztowanych. Po zasiedleniu nowego budynku (pawilonu „B”) planowana jest modyfikacja przeznaczenia jednostki: w starym budynku ma funkcjonować zakład typu półotwartego, zaś w nowym – typu zamkniętego.

Stary, ceglany, zasiedlony obecnie budynek mieszkalny (pawilon „A”) pochodzi z przełomu XIX i XX w., a jego remont wymaga każdorazowo zgody konserwatora zabytków. Usytuowany jest na planie litery „T”.

W grudniu 2010 r. został oddany do użytku nowy budynek mieszkalny – pawilon „B”. Jego zasiedlenie planowane jest na marzec 2011 r. W 2010 r. wzniesiono również nowy budynek administracyjny, poczekalnię dla osób odwiedzających oraz garaże.

Aktualnie pojemność Zakładu wynosi 163 miejsca, w tym 32 miejsca na oddziale dla tymczasowo aresztowanych. Osadzeni rozmieszczeni są w 38 celach. Przeważają cele pięcioosobowe. Pawilon „B” przeznaczony będzie dla 258 osadzonych, rozmieszczonych w 69 celach, głównie czteroosobowych.

W dniu wizytacji rzeczywista liczba osadzonych wynosiła 164 osoby, w tym 149 skazanych, 10 tymczasowo aresztowanych i 5 ukaranych. Podczas wizytacji nie stwierdzono rozmieszczania w celach osób skazanych razem z tymczasowo aresztowanymi.

W systemie zwykłym odbywało karę 119 osadzonych, w systemie terapeutycznym – 2, zaś w systemie programowanego oddziaływania – 29.

W Zakładzie przez wiele lat utrzymywało się przeludnienie. Poszukując rozwiązania tego problemu zaadaptowano na cele mieszkalne świetlice dla tymczasowo aresztowanych. W trakcie wizytacji brak było przypadków zakwaterowania na powierzchni mniejszej niż 3 m² na jednego osadzonego.

3. Warunki bytowe

Stan cel mieszkalnych w pawilonie „A” ocenić można jako dostateczny. Ich podłogi są podniszczone, a ściany brudne i niejednokrotnie zagrzybione. Stolarka okienna jest wypaczona i wymaga wymiany. Wentylacja grawitacyjna we wszystkich celach mieszkalnych funkcjonuje na ogół poprawnie, choć w niektórych czuć było zaduch, związany z zagrzybieniem ścian. Wielkość okien zapewnia właściwe warunki oświetleniowe do czytania i pisania w porze dziennej. Kąciki sanitarne we wszystkich celach są zabudowane.

W miarę stopniowego wykwaterowywania osadzonych z pawilonu „A”, administracja Zakładu planuje sukcesywnie remontować opróżnione cele. Planowany jest również remont całkowity zadaszenia budynku.

Cele mieszkalne wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wyposażenie cel, w tym materace, pościel, koce i ręczniki, jest w dużym stopniu wyeksploatowane, ale spełnia warunki dopuszczalności do użytku. Pościel wymieniana jest co dwa tygodnie. Łóżka w większości są piętrowe,

nie posiadają drabinek ani zabezpieczeń przed upadkiem. Skazani mają możliwość korzystania w celach z odbiorników telewizyjnych, grzałek i czajników.

Cele w pawilonie „B”, jeszcze nie zasiedlone, nie wzbudziły zastrzeżeń wizytujących. Wszystkie posiadają zabudowane kąciki sanitarne, a łóżka piętrowe wyposażone są w drabinki i bariery zabezpieczające przed upadkiem.

Aktualnie w Zakładzie brak jest celi przystosowanej do pobytu osoby niepełnosprawnej, jednakże w nowym pawilonie „B” na parterze znajduje się jedna taka cela, dwuosobowa, z obszernym kącikiem sanitarnym, wyposażonym w toaletę, umywalkę i poręczę.

Osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy na osobności, ocenili w większości stan cel jako znośny. Zastrzeżenia dotyczyły ogólnie stopnia zniszczenia pomieszczeń. Zgłoszono również pojedyncze uwagi związane z nieszczelnością okien i niedostateczną wentylacją. Ankietowani skarżyli się również na brak wiatraków w porze letniej.

Łaźnia centralna znajduje się aktualnie w przyziemiu pawilonu „A”. Wyposażona jest w 16 stanowisk prysznicowych, maty antypoślizgowe, ogrzewanie kaloryferowe i wentylację wymuszoną. Ściany w łaźni są uszkodzone przez wilgoć, ale nie noszą śladów zagrzybienia. W pomieszczeniu przylegającym do łaźni znajdują się wieszaki ściennie, ławki i maty antypoślizgowe. W najbliższych miesiącach planowany jest remont generalny łaźni.

W pawilonie „B” na każdym oddziale jest jedna łaźnia na 8 stanowisk prysznicowych. Ściany w tych łaźniach wyłożone są płytkami ceramicznymi. Wentylację zapewnić mają jedynie małe wentylatory (po jednym w każdej łaźni), co w ocenie wizytujących prowadzić może do szybkiego zawilgocenia tych pomieszczeń.

Ciepła woda dostępna jest we wszystkich celach. Wszystkie cele są skanalizowane.

W zakresie mycia się i kąpieli ankietowani zgłosili jedynie dwie uwagi, dotyczące niedostatecznej ilości otrzymywanych przez nich środków czystości.

Na terenie Zakładu znajduje się 8 pól spacerowych, w tym 5 położonych przy pawilonie „B”. Wszystkie one wyposażone są w ławki. Dodatkowo pola spacerowe

przy nowym budynku posiadają częściowe zadaszenie, chroniące przez opadami, jak również natryski do wykorzystania w czasie upałów. Ankietowani nie zgłaszali żadnych uwag odnośnie spacerów.

Palenie wyrobów tytoniowych dopuszczalne jest w celach mieszkalnych, na polu spacerowym oraz w czasie pracy w miejscu wyznaczonym. *Porządek wewnętrzny* przewiduje możliwość tworzenia, w zależności od potrzeb, cel dla niepalących. Żaden z osadzonych nie skarżył się na ograniczenie możliwości palenia tytoniu, jak również na konieczność przebywania w jednym pomieszczeniu z osobami palącymi.

4. Wyżywienie

Kuchnia zakładowa została całkowicie wyremontowana kilka tygodni przed wizytacją, a pomieszczenia sprawiają wrażenie bardzo zadbane. Kuchnia działa w systemie HACCP. Posiłki dietetyczne przygotowywane są w wyodrębnionym pomieszczeniu. Do pawilonu „B” posiłki będą dostarczane w termosach.

W dniu wizytacji 17 osadzonych korzystało z różnego rodzaju diet zdrowotnych, najwięcej z diety lekkostrawnej (L). Zapewnione jest również otrzymywanie posiłków zgodnych z wymogami religijnymi islamu (w dniu wizytacji z możliwości tej korzystał jeden osadzony).

Próbki jedzenia znajdują się w wydzielonej lodówce, przeznaczonej wyłącznie do tego celu, zabezpieczonej przed dostępem osób nieuprawnionych. Odpadki żywności umieszczane są w śmietniku znajdującym się na zewnątrz budynku.

W kuchni zatrudnionych jest 6 osadzonych (kucharze i odbieracze), pracujących w systemie zmianowym. Warunki pracy oraz pomieszczenia socjalne przeznaczone dla pracowników kuchni nie wzbudziły zastrzeżeń wizytujących.

Oprócz posiłków wydawanych w kuchni, osadzeni mają możliwość przygotowania ciepłych napojów w celach mieszkalnych, korzystając z czajników elektrycznych i grzałek.

Ankietowani osadzeni oceniali wyżywienie na ogół jako dobre. Pojedyncze uwagi dotyczyły monotonii jadłospisu, zbyt rozcieńczonych zup i braku warzyw.

Pięć osób skarżyło się na zbyt małe porcje posiłków, ale pozostałe oceniły je jako wystarczające.

Osadzeni mają prawo trzy razy w miesiącu dokonywać zakupów artykułów żywnościowych, wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie w kantynie. Kantyna zapewnia dość duży wybór produktów (artykuły spożywcze, papiernicze, chemiczno – kosmetyczne, karty telefoniczne, znaczki pocztowe, papierosy). Ceny towarów, uwidocznione na półkach bezpośrednio przy produktach, nie odbiegają zasadniczo od cen rynkowych. W szczególności papierosy sprzedawane są po cenach wskazanych na opakowaniu przez ich producenta.

Pojedyncze uwagi ankietowanych dotyczące funkcjonowania kantyny związane były z brakiem jej zaopatrzenia w konserwy mięsne i rybne. Administracja Zakładu wyjaśniła, że niedopuszczenie do sprzedaży towaru w metalowych puszkach podyktowane było względami bezpieczeństwa.

5. Opieka medyczna

W skład Ambulatorium zakładowego wchodzi: gabinet zabiegowy, gabinet stomatologiczny, gabinet przyjęć lekarzy, poczekalnia dla pacjentów oraz pomieszczenia socjalne. Wyposażenie Ambulatorium należy ocenić generalnie jako dobre. W gabinecie zabiegowym znajduje się dobrze zaopatrzona apteczka, w której nie stwierdzono leków przeterminowanych.

W Ambulatorium zatrudnionych jest łącznie 9 osób: kierownik (zatrudniony na umowę zlecenie), dwóch lekarzy ogólnych (zatrudnionych na 1/3 i 1/5 etatu), jeden lekarz stomatolog (umowa zlecenie), jeden lekarz okulista (1/3 etatu) oraz cztery pielęgniarki. W ocenie administracji Zakładu ten poziom zatrudnienia jest wystarczający i zapewnia osadzonym właściwą opieką zdrowotną. Również żaden z osadzonych nie skarżył się na utrudniony dostęp do lekarza.

Lekarz ogólny przyjmuje codziennie od poniedziałku do piątku. W godzinach od 7.30 do 15.30 dyżur w Ambulatorium pełnią pielęgniarki. Poza tymi godzinami leki wydawane są osadzonym, w razie potrzeby, przez oddziałowych. Na każdym oddziale znajdują się worki ratunkowe. W nagłych przypadkach pomocy

medycznej osadzonym udziela pogotowie ratunkowe. Stomatolog przyjmuje pacjentów raz w tygodniu.

Udostępniony w poczekalni tekst Karty praw pacjenta jest aktualny i uwzględnia sytuację pacjenta pozbawionego wolności.

W Zakładzie istnieje jedna cela, spełniająca wymogi izby chorych, wyposażona w parterowe łóżka. Obecnie pełni ona funkcję celi mieszkalnej.

Po zasiedleniu pawilonu „B” zatrudnione zostaną dodatkowo dwie pielęgniarki. W pawilonie tym znajdować się będzie punkt przyjęć pacjentów. Funkcjonować będzie również nowoczesny gabinet stomatologiczny.

Ankietowani osadzeni ocenili dobrze wszystkie aspekty funkcjonowania służby zdrowia w Areszcie. Żaden z ankietowanych osadzonych nie skarżył się na trudności z dostępem do lekarzy, w szczególności na okres oczekiwania na wizytę. Pojedyncze uwagi dotyczyły niewłaściwego, zdaniem respondentów, doboru leków. Bardzo wysoko została oceniona praca lekarza stomatologa.

8. Traktowanie osadzonych

Zarówno osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy na osobności na podstawie ankiet, jak i ci rozpytywani podczas wizytacji cel, oceniali na ogół dobrze i bardzo dobrze sposób traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Pojedyncze uwagi dotyczyły wulgarnego sposobu odzywania się funkcjonariuszy do osadzonych, ale respondenci podkreślali, że sytuacje takie miały charakter incydentalny. Poza tymi przypadkami żaden z respondentów nie wskazywał na istnienie przejawów nieludzkiego czy poniżającego traktowania przez funkcjonariuszy jego samego lub innych osadzonych. Również wizytujący nie zauważyli przejawów takiego traktowania, a atmosfera na oddziałach była wolna od napięć.

W 2010 r. dwukrotnie umieszczano skazanych w celi zabezpieczającej. W każdym z pawilonów mieszkalnych znajduje się jedna taka cela. Podczas wizytacji nikt w nich nie przebywał. Obie wyposażone są w monitoring systemu telewizji przemysłowej i instalację przyzywową oraz przystosowane do umieszczenia trzyczęściowych pasów obezwładniających. Żaden z osadzonych nie zgłaszał uwag dotyczących umieszczenia w celi zabezpieczającej i stosowania innych środków przymusu bezpośredniego.

W pawilonie „A” są dwie cele przeznaczone do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, a w pawilonie „B” – cztery. Wyposażone są w instalację przyzywową oraz wymagany sprzęt kwaterunkowy (stół, krzesło, łóżko, umywalka, toaleta). Trzech osadzonych spośród ankietowanych było karanych dyscyplinarnie, jednak żaden nie zgłaszał uwag w tym zakresie.

W jednostce są obecnie cztery cele przejściowe. W dniu wizytacji jedna z nich była zasiedlona. Z ankiet przeprowadzonych z osadzonymi, którzy opuścili już cele przejściowe, wynika, że żaden z nich nie przebywał w nich dłużej niż 14 dni.

9. Praca penitencyjna

W ocenie administracji Zakładu atmosfera wychowawcza w ciągu minionego roku była pozytywna. W szczególności nie zanotowano wystąpień o charakterze zbiorowym mogących zagrozić bezpieczeństwu jednostki.

W dziale penitencyjnym w dniu wizytacji zatrudnionych było 10 osób (oprócz kierownika działu i jego zastępcy – 7 wychowawców i 2 psychologów). Po zasiedleniu pawilonu „B” poziom zatrudnienia ulegnie zwiększeniu.

Wśród okoliczności utrudniających prowadzenie pracy penitencyjnej administracja Zakładu wskazała m. in. konieczność dokonywania częstych przemieszczeń osadzonych między celami, spowodowanych zmieniającą się stale liczbą tymczasowo aresztowanych i skazanych, których należy rozlokować odrębnie oraz koniecznością rozdzielenia osób palących od niepalących. Zdarzały się sytuacje, w których osadzeni w celu uzyskania korzystnego dla nich zakwaterowania zmieniali swoje deklaracje odnośnie palenia bądź niepalenia tytoniu.

Innym problemem jest brak odpowiedniej liczby pomieszczeń do oddziaływań penitencyjnych. Aktualnie jedynym miejscem do prowadzenia zbiorowych zajęć o charakterze kulturalno – oświatowym, sportowym, profilaktycznym, społecznym czy religijnym jest świetlica w pawilonie „A”. Sytuacja ta ulegnie poprawie wraz z zasiedleniem pawilonu „B” i zwiększeniem liczby odpowiednich pomieszczeń.

Jako czynnik dezorganizujący pracę penitencjarną wskazano konieczność częstych wyjazdów wychowawców na rozprawy w postępowaniach cywilnych toczących się z powództwa osadzonych w sądach położonych na terenie całego kraju.

Skazani, u których stwierdzono uzależnienie od alkoholu lub środków odurzających, kierowani są do oddziałów terapeutycznych. W 2010 r. skierowano tam 6 skazanych. Dla skazanych pozostających na terenie jednostki, którym z uwagi na bliski koniec kary nie można było zapewnić miejsca na oddziałach terapeutycznych, prowadzono w 2010 r. program profilaktyczny.

Przynależność do podkultury przestępczej deklaruje ok. 15% wszystkich osadzonych. W 2010 r. nie odnotowano na terenie jednostki zbiorowych wystąpień na tle podkultury przestępczej.

W zakresie pracy penitencjarnej ankietowani zgłaszali pojedyncze uwagi, dotyczące braku dostatecznego, ich zdaniem, zaangażowania wychowawców w rozwiązywanie konkretnych problemów. Żaden z osadzonych nie skarżył się na ograniczenie dostępu do wychowawców. Dobrze oceniono również pracę psychologów.

10. Zatrudnienie i nauka

Liczba osadzonych zatrudnionych odpłatnie w 2010 r. wahała się od 20 do 30 miesięcznie. Z uwagi na specyfikę jednostki osadzeni zatrudniani są głównie przy pracach na jej rzecz (obsługa pralni, kuchni, warsztatu, magazynów, prace porządkowe). Obecnie zatrudnienie oferuje również jeden podmiot zewnętrzny. Pozyskanie kolejnych jest bardzo trudne, głównie z uwagi na brak dostatecznych kwalifikacji zawodowych skazanych oraz ustawowy wymóg zapewnienia im wynagrodzenia co najmniej na poziomie płacy minimalnej. Sytuacja ta jest szczególnie dotkliwa dla skazanych posiadających zobowiązania alimentacyjne, których liczba stale rośnie. Administracja Zakładu nie jest w stanie zapewnić wszystkim im zatrudnienia.

W Zakładzie nie funkcjonuje szkoła żadnego typu, a nauczanie prowadzi się w formie kursów zawodowych. W 2010 r. przeprowadzono trzy kursy, (przyuczające do zawodu malarza – tapeciarza, murarza - tynkarza oraz kucharza małej gastronomii), które ukończyło 25 skazanych.

Żaden z ankietowanych nie zgłaszał skarg dotyczących zatrudnienia i możliwości nauki.

11. Korespondencja i widzenia

Widzenia odbywają się aktualnie w dwóch salach widzeń usytuowanych w pawilonie „A”. W jednej znajduje się siedem stolików oraz automat do sprzedaży napojów. Sala ta jest monitorowana przez kamery telewizji przemysłowej. Z kolei w sali przeznaczonej do widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt osadzonego z osobą odwiedzającą zorganizowano trzy stanowiska. Na terenie Zakładu nie ma pomieszczenia do realizacji nagrody przewidzianej w art. 138 § 1 pkt 3 k.k.w., tj. widzenia w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozoru, Żaden z ankietowanych osadzonych nie zgłaszał zastrzeżeń w zakresie możliwości i warunków korzystania z widzeń.

Po zasiedleniu pawilonu „B” uruchomione zostaną nowe sale widzeń, usytuowane w budynku administracyjnym: sala do widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt osadzonego z osobą odwiedzającą (trzy stanowiska), sala przeznaczona do widzeń bez dozoru funkcjonariusza, w której umieszczono cztery stoliki, obszerna sala do widzeń pod dozorem funkcjonariusza, oraz sala do realizacji nagrody przewidzianej w art. 138 § 1 pkt 3 k.k.w., wyposażona w łóżko, z przylegającą doń łazienką. Na podkreślenie zasługuje także fakt, iż zorganizowany zostanie specjalny kącik dla dzieci.

Skazani mają do dyspozycji samoinkasujące aparaty telefoniczne (limit czasowy jednorazowego skorzystania z telefonu wynosi 6 minut, bez względu na liczbę połączeń). Nikt nie skarżył się na warunki korzystania z tych aparatów, wręcz przeciwnie, ankietowani podkreślali, że funkcjonariusze umożliwiają im prowadzenie rozmów dłuższych niż przewidziane w *Porządku wewnętrznym*.

Osadzeni nie zgłosili żadnych zastrzeżeń dotyczących korespondencji.

12. Posługi religijne

Posługę religijną dla osadzonych katolików sprawuje kapelan, niezatrudniony w Zakładzie. Msze święte odbywają się raz w tygodniu w świetlicy pawilonu „A”. W razie potrzeby osadzeni mają możliwość indywidualnej rozmowy z kapelanem również w innym terminie. W świetlicy odbywają się także cotygodniowe spotkania organizowane przez Kościół Zielonoświątkowy oraz wspólnotę Świadców Jehowy. Dodatkowo w obu pawilonach mieszkalnych znajdują się kaplice do użytku indywidualnego. Ich niewielka powierzchnia nie umożliwia organizowania tam nabożeństw zbiorowych.

13. Działalność kulturalno – oświatowa i sportowa

Aktualnie do dyspozycji osadzonych pozostaje tylko jedna świetlica w pawilonie „A”. Druga ze świetlic w tym pawilonie została zaadaptowana na celę mieszkalną, ale po zasiedleniu pawilonu „B” planowane jest przywrócenie jej właściwej funkcji. W świetlicy znajduje się stół do ping – ponga oraz gry planszowe. Odbywają się tam zajęcia kół zainteresowań, organizowane są turnieje gry w ping - ponga, spektakle teatralne. W 2010 r. na terenie jednostki zorganizowano 19 konkursów i turniejów. Zainteresowani twórczością własną mogą wykonywać swoje wyroby w celach mieszkalnych, za zgodą dyrektora.

W pawilonie „B” funkcjonować będą trzy świetlice, każda na jednym oddziale, wyposażone w stoły, krzesła, telewizory, stoły do gry w ping - ponga oraz do gry w piłkarzyki.

Oferta zajęć sportowych dla osadzonych jest dość uboga. Poza wspomnianą grą w ping - ponga mogą oni jedynie korzystać z urządzeń do ćwiczeń siłowych, usytuowanych w wydzielonej części korytarza na oddziale I pawilonu „A”. Sytuacja ta ulegnie znacznej poprawie po zasiedleniu pawilonu „B”. Zostanie bowiem uruchomiona dodatkowa siłownia znajdująca się w tym pawilonie, wyposażona w nowoczesny, atestowany sprzęt do ćwiczeń, jak również oddany zostanie do użytku usytuowany na zewnątrz budynku kompleks sportowy.

W okresie letnim osadzeni będą mogli grać tam w piłkę koszykową, badminton, piłkę siatkową.

W Zakładzie funkcjonuje radiowęzeł emitujący audycje Polskiego Radia i audycje własne. Za zgodą dyrektora osadzeni mogą korzystać z odbiorników radiowych i telewizyjnych w celach mieszkalnych. W większości wizytowanych cel znajdują się takie odbiorniki.

Zarówno ankietowani, jak i osadzeni rozpytywani podczas wizytacji cel mieszkalnych, skarżyli się na brak zajęć sportowych. Niemal wszyscy ankietowani uznali dostęp do świetlic za niedostateczny.

Biblioteka posiada księgozbiór liczący ponad 4 tys. pozycji. Oprócz biblioteki głównej w pawilonie „A”, do dyspozycji osadzonych są dwa punkty biblioteczne w pawilonie „B”. W bibliotece znajdują się m. in. teksty aktów prawnych dotyczących osób pozbawionych wolności (wersje obcojęzyczne dostępne są u wychowawców), jednakże w większości nieaktualne.

Uwagi zgłaszane przez ankietowanych w zakresie korzystania z biblioteki dotyczyły braku dostępu do prasy. Z informacji uzyskanych od administracji jednostki wynika jednak, że do dyspozycji osadzonych jest codzienna, aktualna prasa – „Gazeta Wyborcza” i „Trybuna Opolska”.

15. Wnioski i zalecenia

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwoliły uznać, że - generalnie rzecz biorąc - w Zakładzie Karnym w Kluczborku przestrzegane są prawa osób pozbawionych wolności.

Ustalenia poczynione w oparciu o rozmowy z osadzonymi, ogląd jednostki i analiza dokumentacji nie dają podstaw do stwierdzenia, aby warunki bytowe w wizytowanej jednostce czy też inne okoliczności osadzenia były dla osób pozbawionych wolności na tyle dotkliwe, by można je uznać za okrutne, nieludzkie lub poniżające. Ponadto, wrażenia wyniesione z bytności w oddziałach, rozmów z osadzonymi i funkcjonariuszami Służby Więziennej pozwalają

stwierdzić, że atmosfera w Zakładzie jest dobra, a relacje między osadzonymi a wychowawcami i oddziałowymi prawidłowe.

Niemniej jednak istnieją obszary wymagające podjęcia działań w kierunku poprawy warunków osadzenia. Należą do nich m. in.:

1. odnowienie cel mieszkalnych i łazienki w pawilonie „A”;
2. wprowadzenie rozwiązania uniemożliwiającego dostęp z wnętrza celi do czytnika kart otwierających kratę zamontowaną w drzwiach wejściowych do cel izolacyjnych w pawilonie „B”;
3. zintensyfikowanie zajęć kulturalno – oświatowych na oddziałach, zwłaszcza w sezonie jesienno – zimowym, gdy osadzeni nie będą mieć możliwości korzystania z zewnętrznego kompleksu sportowego;
4. przywrócenie zasiedlonej obecnie świetlicy dla tymczasowo aresztowanych w pawilonie „A” jej właściwej funkcji
5. uzupełnienie zasobów bibliotecznych aktualnymi tekstami aktów prawnych dotyczących osób pozbawionych wolności.

Odnotować trzeba, że wielu okoliczności uciążliwych dla osadzonych, takich jak zły stan cel mieszkalnych, nie należy rozpatrywać w kategoriach zaniedbań administracji jednostki, gdyż spowodowane one są trudną sytuacją finansową, w jakiej znajduje się Zakład. W związku z tym postulować należy wyasygnowanie na rzecz jednostki środków, które umożliwią jej podjęcie niezbędnych działań na rzecz zapewnienia osobom pozbawionym wolności właściwych warunków osadzenia.